

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa D. S.
przeciwko J. B.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje adwokatowi M. M. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 1170 (tysiąc sto siedemdziesiąt) złotych powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka

zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca D.S. powołała się na nieważność postępowania wynikającą z pozbawienia jej możliwości obrony jej praw (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Wskazała również na istotne zagadnienie prawne (art. 398 § 1 pkt 1 k.p.c.) dotyczące dopuszczalności pominięcia chociażby rozważenia zastosowania instytucji domniemania faktycznego na korzyść i zgodnie z twierdzeniami strony, jeżeli strona natrafia na trudności w przedstawieniu dowodów bezpośrednich.

Odnosząc się do tak sformułowanego wniosku, należało w pierwszej kolejności przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) oraz podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) stanowią odrębne i samodzielne wymaganie konstrukcyjne skargi kasacyjnej. Dystynkcja ta wiąże się z celem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który polega na przytoczeniu prawnych racji przemawiających za zasadnością jej merytorycznego rozstrzygnięcia z uwzględnieniem publicznoprawnych, ponadindywidualnych zadań tego środka zaskarżenia. W konsekwencji okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyny kasacyjne), co dotyczy także przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., powinny być wykazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ma natomiast wtórny charakter i jest warunkowana uprzednim pozytywnym zweryfikowaniem powodów przemawiających za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Powołując się na nieważność postępowania jako przyczynę kasacyjną skarżąca ograniczyła się we wniosku do lakonicznego stwierdzenia, że doszło do

pozbawienia powódki możliwości obrony jej praw, odsyłając w tym zakresie do podstaw skargi kasacyjnej. Stwierdzenie to nie pozwalało uznać, że powołana przyczyna kasacyjna została przez skarżącą wykazana.

Na marginesie należało zauważyć, że także odwołanie się do zarzutów kasacyjnych nie pozwalało przyjąć, by powódka prawidłowo wykazała rozważaną przyczynę kasacyjną. Nieobecność na rozprawie prawidłowo zawiadomionego pełnomocnika ustanowionego przez sąd nie przesądza o konieczności odroczenia rozprawy (por. art. 214 k.p.c.), a w konsekwencji zaniechanie odroczenia z tego powodu rozprawy nie jest równoznaczne z pozbawieniem strony możliwości obrony jej praw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018 r., III PK 19/17, niepubl.); ocena ta musi uwzględniać całokształt okoliczności sprawy, w tym postawę i stopień rozeznania strony, stopień jurydycznych trudności związanych z prowadzeniem sporu, uczestnictwo strony w postępowaniu na innych jego etapach, a także przebieg rozprawy pod nieobecność pełnomocnika. W skardze nie wykazano, by - mając na względzie okoliczności sprawy - zaniechanie odroczenia rozprawy przez Sąd Apelacyjny istotnie pozbawiło powódkę możliwości obrony jej praw. Zasygnalizowane w skardze - bez odwołania się do konkretnych argumentów - wątpliwości co do tego, czy powódka mogła skutecznie dochodzić swych praw samodzielnie, należało uznać za niewystarczające, zwłaszcza że z materiału sprawy wynikało, iż powódka zajęła na posiedzeniu konkretne stanowisko wobec *meritum* sporu, a na wcześniejszych etapach postępowania korzystała z pomocy kilku pełnomocników ustanowionych przez sąd.

Wykazaniu przyczyn kasacyjnych nie mogło *in casu* służyć również powołane przez skarżącą zagadnienie prawne. Zmierzało ono bowiem w istocie do podważenia ustaleń faktycznych, które poczyniły Sady *meriti*, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne. Dodać trzeba, że zakaz wynikający z art. 398³ § 3 k.p.c. dotyczy nie tylko zarzutów, które odnoszą się wprost do granic oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.), lecz także tzw. bezdowodowego ustalania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w tym domniemań faktycznych, o których stanowi art. 231 k.p.c. Stanowisko to w nowszej judykaturze należy uznać za utrwalone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.

i powołane tam orzecznictwo, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 578/17, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw